

KAITSEMINISTEERIUM

Haridus- ja Teadusministeerium
Munga tn 18, 50088 Tartu
hm@hm.ee

Teie: 23.03.2026 nr HTM/26-0362/-1K

Meie: 14.04.2026 nr 5-8/26/15-4

Vastuskiri Haridus- ja teadusministri määruse „Kaitsetehnoloogia ja tehisaru suutlikkuse arendamine” (Kaisa) toetuse andmise tingimused ja kord” eelnõule

Käesolevaga edastame Kaitseministeeriumi tagasiside Haridus- ja teadusministri määruse „Kaitsetehnoloogia ja tehisaru suutlikkuse arendamine” (Kaisa) toetuse andmise tingimused ja kord” eelnõule.

1. Rakendusüksuse (RÜ) valik

Esiteks ei nõustu me määruses nimetatud rakendusüksuse määratlusega. Meie hinnangul puudub Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusel piisav kompetents rakendusüksuse funktsiooni täitmiseks. Viimase aasta jooksul on organisatsioonist lahkunud märkimisväärne hulk spetsialiste, kellel oli süvapädevus struktuurivahendite rakendamise reeglites ja nende praktilises kohaldamises. Sellise kompetentsi vähenemise mõju avaldub praktikas kas suurenenud halduskoormusena toetuse saajale ja rakendamise venimisena või halvimal juhul riskina toetusvahendite tagasinõueteks reeglite rikkumise tõttu. Tuleb arvestada, et kulude nõuetele vastavust kontrollivad lisaks rakendusüksusele mitmed siseriiklikud tasandid ning Euroopa Liidu audiitorid.

Samuti rõhutame, et äri- või innovatsioonialane kompetents ei ole samastatav rakendusüksuse pädevusega. Rakendusüksuse roll on olemuselt tehniline ning hõlmab muu hulgas kuludokumentide ja seirearuannete kontrolli, rahastamis- ja tagasinõuete otsuste tegemist vastavalt struktuurivahendite õigusaktidele ning andmete sisestamist ja kontrolli vastavates infosüsteemides. Rakendusüksuse ülesannete täitmise eeldused ja tingimused on sätestatud struktuurivahendite seaduses ning nende täitmist kontrollib Korraldusamet. Lisaks juhime tähelepanu, et Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse struktuur on muutumisel ning Euroopa Komisjon on 2025. aasta detsembris andnud Korraldusametusele ülesande auditeerida uut struktuuri, sealhulgas kohustuste lahususe ja kompetentside olemasolu osas. Sellest tulenevalt esineb reaalne risk, et asutus ei kvalifitseeru edaspidi rakendusüksuseks. Sellisel juhul tuleks rakendusüksuse roll anda Riigi Tugiteenuste Keskusele, mis omakorda eeldaks toetuse andmise tingimuste õigusakti muutmist, uut kooskõlastusringi ning meetmete nimekirja uut kinnitamist Vabariigi Valitsuse poolt, põhjustades olulist ajakadu.

Samuti märgime, et perioodi 2021–2027 Ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirjade muutmise eelnõus on vastava tegevuse rakendusüksusena määratletud Riigi Tugiteenuste Keskus, mis ei ole kooskõlas käesoleva määruse eelnõuga.

2. Toetuse andmise tingimuste (TAT) vormi valik

Teiseks ei pea me põhjendatuks toetuse andmist määruse alusel olukorras, kus tegelikku avatud taotlusvooru ei toimu. Näiliselt avatud taotlusvoor, mille puhul on ette teada, et toetuse saajaks saab olla üksnes üks konkreetne asutus, kujutab endast kõrget riski nii auditeerimise kui ka vastavushindamise seisukohast. Struktuurivahendite audiitoritele on selline olukord kergesti tuvastatav, mis võib kaasa tuua projekti põhjaliku kontrolli ning märkimisväärse täiendava halduskoormuse kõikidele osapooltele.

Eriti tuleb arvestada, et kaitsevaldkond on nii siseriiklikele kui ka Euroopa Liidu tasandi struktuurivahendite ametnikele uus ja varasemalt piiratud valdkond, mille suhtes rakendatakse kõrgendatud tähelepanu ning kontrolli. See suurendab omakorda riski, et auditeerimisel püütakse tuvastada võimalikke rikkumisi või puudusi.

Lisaks tekitab määrusepõhine lahendus põhjendamatu halduskoormust kõikidele osapooltele. Toetuse

taotleja peaks esitama formaalse taotluse ning tegema seda uuesti ka projekti muudatuste korral. Rakendusasutus ja teised osapooled peaksid moodustama hindamiskomisjoni, korraldama hindamisprotsessi, vormistama selle tulemused ning tegema rahastamisotsuse. Kõik need sammud ei ole vajalikud juhul, kui toetuse andmise tingimused kehtestatakse ministri käskkirjaga.

Juhime tähelepanu, et õiguslikku piirangut, mis keelaks ministril määrata käskkirja alusel elluvijjat väljaspool oma valitsemisala, ei ole. Sellise lahenduse rakendamine võib küll eeldada riigieelarvelisi ümberkorraldusi ja poliitilist otsust, kuid see on sisuliselt teostatav ning aitaks vältida põhjendamatu halduskoormust ja auditiriske.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister